

11 juni 2018 | Koninklijk bezoek atelier schilderkunst KIK: persdossier

1 Persbericht

11 juni 2018

Hoog bezoek in restauratieatelier van Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) voor *Dulle Griet* uit Museum Mayer van den Bergh

Vandaag hebben Hunne Majesteiten de Koning en de Koningin een bezoek gebracht aan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) te Brussel om de voortgang van de restauratie van *Dulle Griet* van Pieter Bruegel I uit het Antwerpse Museum Mayer van den Bergh te bekijken. Het wereldbepaalde schilderij is er sinds januari 2017 voor onderzoek en restauratie. Het vorstenpaar kreeg toelichting over de voortgang van de restauratie van Livia Depuydt en over het belang van het multidisciplinaire onderzoek van Steven Saverwyns.

Hunne Majesteiten de Koning en de Koningin hebben het restauratieatelier schilderkunst van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) in het Brusselse Jubelpark bezocht. Het atelier geniet – onder meer dankzij de restauratie van het *Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck en het *Zelfportret* van Peter Paul Rubens – wereldfaam. Momenteel leggen de specialisten van het KIK de laatste hand aan de restauratie van *Dulle Griet* van Pieter Bruegel I uit het Antwerpse Museum Mayer van den Bergh. Het iconische werk, dat ontdekt is door Fritz Mayer van den Bergh (1858-1901), verlaat zelden het museum. Maar sinds januari 2017 wordt in het KIK alles in het werk gesteld om het meesterwerk in topconditie te brengen voor de internationale festiviteiten rond de 450ste verjaardag van de dood van Pieter Bruegel I. Het schilderij reist na de restauratie door naar Wenen, waar het één van de blikvangers wordt van de overzichtstentoonstelling over Bruegel in het Kunsthistorisches Museum. De Koning zal deze expositie samen met de Oostenrijkse Bondspresident plechtig inhuldigen op 1 oktober. Ook schepen van cultuur van de stad Antwerpen Caroline Bastiaens was bijzonder enthousiast over het bezoek: *'het restauratieproces van het topstuk 'Dulle Griet' uit het Museum Mayer van den Bergh van zo dichtbij zien en ervaren is ongelofelijk boeiend. De specialisten van het KIK zorgen voor een optimale restauratie en bewaring van één van de topstukken uit Vlaanderen. Bovendien geeft hun werk het publiek een unieke inkijk in het creatieproces van oude meesters.'*

Dulle Griet uit Museum Mayer van den Bergh

Dulle Griet van Pieter Bruegel I is door kunstverzamelaar Fritz Mayer van den Bergh in 1897 ontdekt op een veiling in Keulen. Niemand toonde enige interesse voor dit 'spookachtig landschap'. Mayer van den Bergh kocht het voor een prikje en identificeerde het werk reeds enkele dagen later. Voordien behoorde het toe aan keizer Rudolf II van Praag. Toen Fritz Mayer van den Bergh het had gekocht, noemde de grote specialist Max Friedländer het treffend 'een vulkanisch schilderij'. Vandaag is het kunstwerk wereldberoemd en in tegenstelling tot vele andere werken van Bruegel I, bestaat er geen geschilderde kopie van.

Het schilderij kreeg de naam dankzij de vrouw die onderaan naar links rent, met een soort harnas aan. In vergelijking met de rest lijkt ze wel een reuzin. Dulle Griet rent langs de opengesperde muil van de hel. Achter haar zijn vrouwen aan het plunderen geslagen. Er komen rechts mannelijke soldaten het schilderij binnen en er zijn allerlei bizarre monstergedachten, vreemde creaturen en rare constructies te zien. De horizon lijkt in brand te staan. Vrolijk oogt dit fascinerende werk niet, wel chaotisch. Het schilderij lijkt te gaan over *the battle of the sexes*. De man-vrouwverhouding is al van in de oudheid het thema van komedies en andere kunstwerken. Bruegel liet er zijn verbeelding op los en inspireerde zich voor dit werk op zijn voorganger Jheronimus Bosch. Hij maakte van het tafereel ook een soort omgekeerde wereld: de vrouwen dragen de broek.

Fritz Mayer van den Bergh was een gepassioneerd kunstverzamelaar met een oog voor topwerken. Pieter Bruegel I was één van zijn favoriete kunstenaars. Museum Mayer van den Bergh heeft naast *Dulle Griet* nog een werk van de wereldbekende kunstenaar in zijn collectie: *Twaalf Spreuken*. Naast deze schilderijen bezit het museum ook een dertigtal prenten van de hand van Bruegel.

Restauratie in een atelier met wereldfaam

Sinds januari 2017 is *Dulle Griet* van Pieter Bruegel I in het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) te Brussel. Daar is het kunstwerk onderworpen aan een grondig natuurwetenschappelijk onderzoek met infraroodfotografie en -reflectografie, radiografie, uv-fluorescentie én analytische technieken zoals ramanspectroscopie, elektronenmicroscopie, gaschromatografie en het innovatieve macro-XRF. Het multidisciplinaire onderzoek toont de complexe materiële geschiedenis en weerlegt, dankzij de hoogtechnologische apparatuur, een aantal bevindingen uit het verleden. Die worden momenteel verder geanalyseerd en onderzocht. Daarnaast biedt het onderzoek een unieke blik op het creatieve proces van Bruegel.

De originele verflaag is reeds blootgelegd en het paneel geeft opnieuw tal van details prijs. De houten drager en parkettering zijn behandeld. Momenteel worden retouches aangebracht. Nadien krijgt het schilderij een nieuwe vernislaag.

Terug in Antwerpen in 2019

Het paneel reist na de restauratie in het KIK door naar Wenen, waar het één van de blikvangers wordt van de overzichtstentoonstelling *Bruegel* in het Kunsthistorisches Museum. Die expositie geeft het startschot voor de internationale festiviteiten rond de 450ste verjaardag van de dood van Pieter Bruegel I. De Koning zal de tentoonstelling Bruegel samen met de Oostenrijkse Bondspresident plechtig inhuldigen op 1 oktober.

In 2019 keert *Dulle Griet* terug naar het Antwerpse Museum Mayer van den Bergh en krijgt als publiekstrekker opnieuw een prominente plaats in de opstelling. De geheimen die tijdens de restauratie aan het licht kwamen, worden dan ontsloten. Het creatieve proces van Bruegel brengt het publiek dan een stapje dichterbij Pieter Bruegel I en de betekenis van het apocalyptische schilderij.

Meer informatie over dit persbericht:

- Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium: Simon Laevers, simon.laevers@kikirpa.be, +32 494 32 07 80
- Museum Mayer van den Bergh: Harlinde Pellens, harlinde.pellens@stad.antwerpen.be, +32 475 85 52 53

De pers wordt later dit jaar door Museum Mayer van den Bergh en Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium uitgenodigd voor de presentatie van de eindresultaten van de gerestaureerde Dulle Griet van Pieter Bruegel I en de bijhorende onderzoeksbevindingen.

2 Sprekers beschikbaar voor interviews (na vertrek vorstenpaar, ca. 16u20)

Manfred Sellink, Directeur Koninklijk Musea voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA),
Bruegelkenner (Nederlandstalig)

Hilde De Clercq, Algemeen directeur a.i. KIK (Nederlandstalig)

Livia Depuydt, Hoofd atelier schilderkunst KIK, restauratrice *Dulle Griet* (Franstalig)

Steven Saverwyns, Hoofd labo schilderkunst KIK, onderzoeker *Dulle Griet* (Nederlandstalig)

3 Schilderijen aanwezig in het restauratieatelier schilderkunst

Antoon Van Dyck: *Apostelportret*, ca. 1616-1618

Olieverfschilderij van de Koning Boudewijnstichting, permanent in leen aan het Rubenshuis (Antwerpen). In het KIK voor een studie en volledige behandeling (drager en verflaag).

Lambert Lombard en atelier: *Aan weerszijden beschilderde panelen van de zijluiken van het gesculpteerde retabel van Saint-Denis (Collegiale kerk van Saint-Denis, Luik)*, ca. 1540.

Olieverfschilderijen op paneel. In het KIK voor studie en volledige restauratie (dragers en verflagen).

Theodoor Van Loon: *Piëta*, midden 17de eeuw.

Olieverf op doek, Sint-Jan Baptist ten Begijnhofkerk, Brussel.
Volledige restauratie voltooid in januari 2018.

Theodoor Van Loon: *Sint-Theresa voor de Heilige Drievuldigheid*

Karmelietenklooster Sint-Gillis.
Volledige restauratie, voltooid.

Theodoor Van Loon: *De bevrijding van Sint-Pieter*

Sint-Jan Baptist ten Begijnhofkerk, Brussel.
Volledige restauratie, voltooid.

Paul Delvaux: *Vier composities met Een station*, 1963

Verzameling van de NMBS, werken tentoongesteld in *Train World*, Brussel.
In restauratie bij het KIK, voornamelijk omwille van problemen met het vernis.

De auteursrechten worden beheerd door de Stichting Delvaux/Fondation Delvaux. Mochten journalisten foto's van deze schilderijen, waar ze meer zijn dan een object in de achtergrond, willen publiceren, dan moeten de auteursrechten met de stichting worden geregeld en moet het volgende bijschrift vermeld worden: Collectie NMBS/Train World Heritage

Claude Monet: *De landtong van Cap Martin*, 1884.

Olieverf op doek, Musée des Beaux-Arts de Tournai.
In het KIK voor restauratie. De lijst wordt simultaan gerestaureerd in een Luiks privéatelier (SINOPIA)

Pieter Bruegel de Oude: *Dulle Griet*, 1563

Olieverf op paneel, Museum Mayer van den Bergh, Antwerpen.
In het KIK voor studie en volledige restauratiebehandeling (drager en verflaag)